

I SVENSKA SKIDSPÅR

Redaktionskommitté:

Generallöjtnant Ivar Holmquist

Kapten S. M. Fleetwood

Jägmästare Folke Thörn

Redaktör Sigge Bergman

Direktör Lars Gellerstedt

I distribution:

A.-B. SVENSK LITTERATUR

Den klassiska snöplogen.

UR SLALOMSPORTENS HISTORIA

AV SIGGE BERGMAN

Den moderna slalomporten är skididrottens yngsta telning. Ja, det lilla barnet har så späd ålder, att det vid sidan om sina sekelgamla bröder, längdloppningen och backhoppningen, strängt taget inte borde ha stor utsikt att göra sig gällande. Men så är det ej. Slalomporten har på några få år blivit en populär folkidrott för ung och gammal och en värdefull och spännande tävlingsform.

För slalomportens uppkomst och tidigare utveckling i Sverige har i första hand Skidfrämjandet nedlagt utomordentliga förtjänster.

Konsten att åka skidor utför en backe är säkert lika gammal som skidåkningen själv, och då man vet att tävlingsinstinkten är nedlagd hos människan, så kan man anta, att tävlingar även i utförsåkning ägt rum från första början. Det finns t. o. m. tecken som tyda på att telemarkingarnas skidlek »slalåm» härstammar ända från vikingatiden.

Men låt oss i denna berättelse lämna de urgamla tidsåldrarna därhän och röra oss närmare vår egen tid. Vid en militär skidtävling i Kristiania 1767 upptogs prislistan 4 pris på 10 riksdaler vardera för dem, som på en medelmåttig sluttning kunde åka mellan buskarna utan att falla eller bryta sina skidor, och 6 pris på 2 riksdaler vardera för sådana, som på plan mark kunde åka en kvarts mil på 15 min. med gevär och full packning. Det märkliga med denna tävling för nära 200 år sedan är inte bara att programmet innehöll en utförstävling, utan ännu mer att

Skidteknik serveras numera i lättfattlig och populär form vid de flesta vintersportplatser. Från Skidfrämjandets skidskola i Storlien.

denna gren — av priserna att döma — värdesattes högre än längdtävlingen. Om nu detta var en tillfällighet eller om norrmännen redan på den tiden visste att respektera utförsåkningsporten förmäler ej historien.

112 år efter militärtävlingen i Kristiania hade Husebytävlingarna — Holmenkollens föregångare — sin premiär, och redan den första tävlingen omfattade en utförsåkning och en hoppning. Ordet »slalåm» förekom redan här i tävlingsspråket, men hade ytterst litet eller ingenting gemensamt med modern slalom.

Intresset för »slalåm» svalnade efter hand. Sista gången denna tävlingsgren stod på programmet var i Holmenkollen 1906. Snöbrist tvingade emellertid till tävlingens inställande. Terrängen i Nordmarken ansågs inte häller lämplig. »Slalåm» föll i glömska. Utförsåkningens historia i Skandinavien slöt därmed för lång tid.

Vad betyder ordet slalom? Alf Torps »Nynorsk etymologisk ordbog» beskriver ordet såsom sammansatt av »sla», som betyder svagt, böjd, lutad, och »laam» (uttalas låm), som är ett spår av något som dragits eller släpats. I Hjalmar Falk — Alf Torps etymologiska ordbok är slalom »ett skidspår i jämn sluttning» och »sla» en dialekt från Telemarken, och Laurentius Urdahl slutligen skriver i sin »Haandbog i skiløbning» (Kristiania 1893), att slalom är ett ord från Telemarken som användes av ett flertal, men förstås av ett fåtal.

Historien visar, som nyss nämnts, att den gamla »slalåmen» hade föga eller intet gemensamt med den moderna slalomporten, vars upphovsman, Arnold Lunn, helt resolut säger, att »allt som modern slalom fått från Norge är namnet.»

Även om Norge och — som vi längre fram skola se — även Sverige inte var främmande för utförsåkning på skidor, så är det dock i Alperna som sporten fått sin egentliga utformning. Detta är helt naturligt, ty den alpina terrängen lämpar sig i långt högre grad än den hos oss i Norden för denna extrema form av skidsport. Från Mellan-europa stamma också de stora namnen i utförsåkningsportens

*Framtidens slalom? Kombination av störtlopp och slalom i en och samma bana. Störtloppets riskmoment elimineras i stor utsträckning — utan att därför avkall ges på djärvheten, konditionen och förmågan att tåla hård fart under lång tid — samtidigt som det skidtekniska kunnandet sättes på ännu hårdare prov än vad som är fallet i en normal slalom.
Från »Marmolata Riesenslalom» i italienska alperna.*

Den mellansvenska skogsterrängen lämpar sig på många platser utomordentligt väl för slalomåkning. Det gäller emellertid att iordningställa terrängen för ändamålet. Till höger: slalombanan på Öjeberget i Järvsö, Hälsingland, 700 meters längd, 160 meters höjdskillnad. Nedan: slalombanan på Hallstaberget i Sollefteå, 600 meters längd och 160 meters höjdskillnad.

Fem föregångsmän och banbrytare inom svensk slalomsport. Uppifrån: Ivar Holmquist, Sixtus Janson, Gunnar Dyblén, Olle Rimfors och Sigge Bergman. Nedtill från vänster fyra utländska namn, som övat speciellt inflytande på svensk utförsåkning: Einar Bergsländ, Georg Bilgeri, Arnold Lunn och Hannes Schneider.

historia, de som sådde de första fröna, de som ansade den späda plantan och de som fingo den att blomma i hela sin glans.

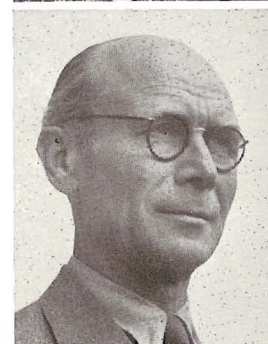
Mathias Zdarsky från Lilienfeld, en av den alpina skidsportens pionjärer, den som först av alla bringade den alpina skidtekniken in på vetenskapliga och pedagogiska vägar, ordnade den 19 mars 1905 en tävling, som kan sägas vara prototypen för en kontrollerad tävling i brant alpin terräng. Banan var 1950 m. lång med 489 m:s höjdskillnad. Lutningen uppgick på 10 olika ställen till mer än 35 grader och på en punkt till 45 grader, och här hade Zdarsky satt ut 85 flaggportar — »Fahnentore» — som krävde i runt tal 40 svängar. Tävlingen var dock ingen ren slalom, ty dels ingick i banan vanlig utförsåkning, dels 40 m:s slätlöpning och slutligen på ett ställe en uppförsklättring på 258 m. med 40 m:s nivåskillnad. Men Zdarsky var på rätt väg. Han hade t. o. m. numrerat sina flaggportar!

Zdarsky arrangerade sedan många tävlingar av liknande slag. När han efter ett mer än 80-årigt liv slutade sina dagar erkändes han ha varit det första stora namnet i alpin skidsport.

Österrikaren Georg Bilgeri blev en annan av förgrundsfigurerna. Han anammade det bästa av Zdarskys och den norska skolans läror, höll den första militära skidkursen i Kitzbühel 1902 och utgav ett par år senare en skidinstruktion. 1906 vann Bilgeri en ren utförstävling från Kitzbühler Horn och året därpå en slalomtävling i Zell am See. Det berättas att han den gången hade skidorna brättade i båda ändarna, för att kunna göra baklänges svängar!

De tyska och österrikiska skidförbunden, vilka bildades 1905, ordnade i många år en sorts stiltävling, vilken flera gånger vanns av C. J. Luther, alltså verksam i den tyska skidledningen.

I den tyska tidskriften »Der Winter» beskrives en liknande förbundstävling från 1908 med följande ord: »Damerna hade den ej alltför lätta uppgiften att passera en 20-gradig sluttning i serpentin, varibland en del genom med flaggor markerade portar.» Denna beskrivning anses f. ö. vara den äldsta kända tryckta, där uttrycket »port»

(ty. Tor) förekommer — samma term som vi ännu i dag använda. I Alpen Ski-vereins tidskrift »Schnee» återfinner man i numret för den 24 januari 1914 regler för utförstävling, vari bl. a. stavridningen bestraffas.

Man anser, att ordet slalom introducerades i Mellaneuropa år 1904 av en annan av de tyska pionjärerna, W. Paulcke. Hur ordet uppfattades framgår i någon mån av den norske experten Fritz Huitfeldts bok »Das Skilaufen» (Berlin 1907), där författaren skriver: »Slalom är en bana utför ett berg. Banan är ej behandlad på något sätt. Här förblir allt så som Gud har skapat det.» Zdarsky upptog själv icke ordet slalom, utan begagnade i stället uttrycket »Torfahren». Den kände bergklättraren, d:r Karl Prusik, skapade sedan ordet »Torlauf», vilket vann gehör i både Tyskland och Österrike. Med det Huitfeldtska uttalandet och det Prusikska »Torlauf» som bakgrund skriver Arnold Lunn: »Hade jag känt till det (»Torlauf»), så skulle jag ha använt detta ord. Jag ångrar att jag upptog norrmännens »slalåm», den har ingenting att göra med den slalom, som jag organiserade.»

Jag har redan tvenne gånger nämnt namnet Arnold Lunn. Det finns skäl därtill. Arnold Lunn är den moderna slalomsportens skapare, den som satte slalomåknigen i system, den som skrev reglerna och fick dessa och utförsåkningsporten som sådan internationellt erkända.

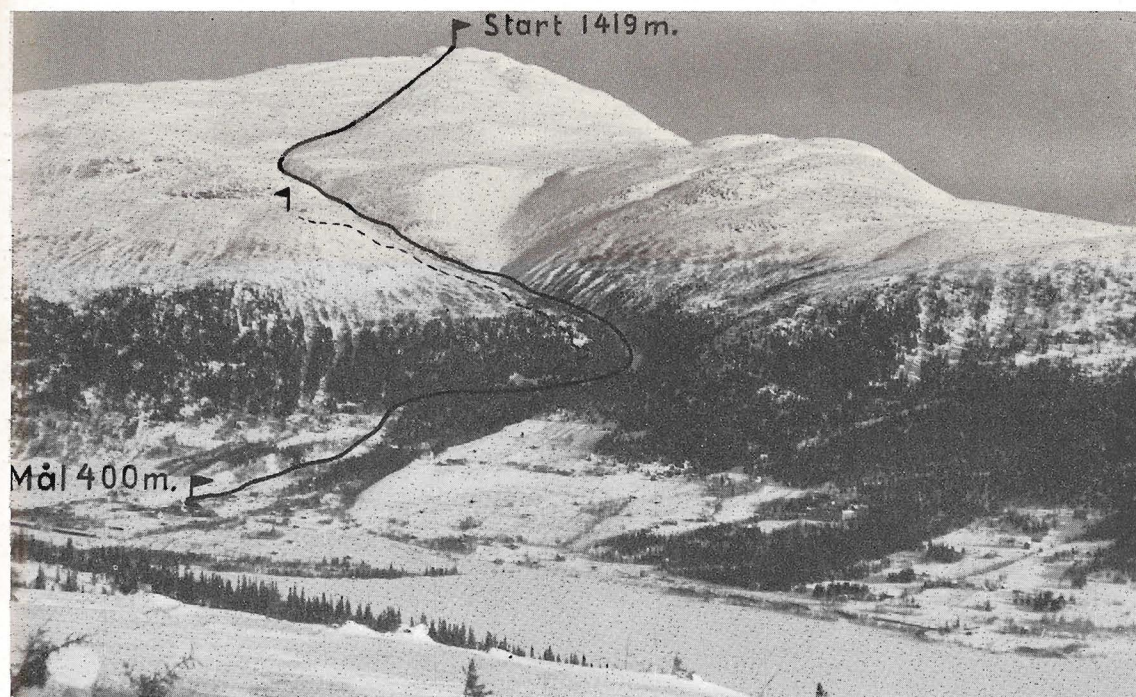
Det moderna slalombarnets vagga stod i Mürren i Schweiz. Terrängen där är brant, trång, instängd. »Det är som att stå på en balkong, nära toppen av en skyskrapa», sade en gång major Östgaard, Internationella Skidförbundets president. Han har rätt. En av byns främsta inbyggare skulle en dag skotta undan snö från sitt hus. Han råkade slinta, åkte med snön över bergkanten och hamnade 1 000 m närmare jordens medelpunkt.

I Mürren förde ödet samman Arnold Lunn och Walter Amstutz. Lunn, den äldre, halvt irländare, halvt engelsman, resebyråman till yrket, men mer ändå författare, filosof och religionshistoriker. Amstutz, den yngre, infödd Mürrenbo, son till den nyssnämnde olycklige snöskottaren, briljant skidåkare och lika energisk och entusiastisk för sporten som Lunn. Lunn studerade den alpina skidtekniken grundligt, insåg att man måste kunna svänga på bestämda platser och i bestämt tempo, satte utflaggningen i system, började ordna tävlingar, hade härvid utomordentlig hjälp av Amstutz, med vilken han började skriva tävlingsregler och arrangera tävlingar på flera platser. Till slut började han kombinera slalom med det friare störtloppet och skapade därmed den alpina kombinationen, den förnämligaste formen för en alpin skidtävling.

Man frågar sig nu: Var Lunn påverkad av Zdarsky och dennes »Torfahren»? Lunn förnekar detta. »När jag arbetade ut mina idéer», säger han, »så visste jag ingenting om Zdarskys porttävlingar. Jag läste inte den första beskrivningen förrän 1934.»

Den 15 februari 1921 ordnade engelsmännen den första mästerskapstävlingen, och samma år publicerades för första gången tävlingsreglerna i British Ski Year Book, sedan Ski Club of Great Britain antagit dem. En vacker framgång för Arnold Lunn, som redan 1922 hade utkastet klart till reglerna för kombinerat störtlopp och slalom, vilka utgavos samma år och publicerades officiellt 1923. Här

Åreskutan i Jämtland äger Sveriges mest typiska störtloppsterräng. Utför fjället från »Skutans» topp, 1419 m. ö. h., ned till Åre samhälle, 400 m. ö. h., sträcker sig den omkr. 5 000 m. långa banan för den traditionella, årligen återkommande störtloppstävlingen »Årebragden». Den heldragna linjen på bilden betecknar i stort vägen för störtloppet från start till mål. Den streckade linjen visar den nya slalombanan från toppen på Mörvikshummeln.

möter man för första gången i tryck direkt förbud för stavridning och stavbromsning.

I januari 1924 grundade Lunn i Mürren Kandahar Sci Club, som blev ett redskap i arbetet för att driva fram den engelska slalomsporten men också för att skaffa sporten internationellt erkännande. Samtidigt tog Amstutz initiativet till bildandet av Schweizer Akademischer Skiclub, som kom att spela en avgörande roll i kampen för utförsåkningen. Kandaharklubben fick sitt namn efter Kandahar-tävlingen, som i sin tur uppstod genom att lord Roberts of Kandahar skänkte en pokal för tävlan i utförsåkning. Denna tävling daterar sig från 1911 och är den äldsta utförstävlingen i världen med en sammanhängande historia.

År 1924 grundades Internationella Skidförbundet — FIS — i Chamonix. Vid det tillfället fördes aldrig utförsåkningen på tal. För grundarna av FIS betydde Kandahar fortfarande en stad i Afganistan.

Hösten 1926 sände Lunn de nationella förbunden ett memorandum angående tävlingsregler m. m., men det möttes med kyla och tystnad. Inte ett enda förbund brydde sig om att ens erkänna mottagandet av den Lunniska skrivelsen.

Men Lunn gav sig inte. Vid FIS-kongressen i S:t Moritz 1928 fick han denna att besluta att på försök tillämpa de brittiska reglerna för utförsåkning. Om beslutet skrev dåvarande FIS-presidenten, general Ivar Holmquist, att »möjlighet bör beredas de länder, där denna tävlingsform passar, att anordna sådana tävlingar efter enhetliga normer.»

Det förtjänar bevaras åt historien, att Sverige spelade en avgörande roll vid

S:t Moritzkongressen, ty Lunn själv har givit svart på vitt på, att det var tvivelaktigt om de engelska reglerna blivit erkända, om han inte erhållit så starkt stöd av de svenska delegaterna greve C. G. D. Hamilton och Carl Nordenson.

Sommaren 1929 enades Nordens skidledare om att utförslöpning borde upptagas bland de internationella grenarna, däremot ej slalom, som ansågs alltför vanskelig. Innan man kom till detta beslut hade vid ett möte med Norges skidförbund frågan ingående debatterats. Åsikterna divergerade avsevärt. En talare ansåg resolut, att det var under norska skidförbundets värdighet att alls diskutera slalomfrågan.

Men vid tiden för FIS-kongressen i Oslo 1930 hade flertalet av samma skidledare ändrat uppfattning. FIS antog de överarbetade brittiska reglerna, och på grundval av dem skrevs det internationella tävlingsreglemente, som ännu i dag följes av alla nationella förbund.

Frågan avgjordes enkelt och smärtfritt. Lunn avstod helt och hållet från att yttra sig. Han visade sina känslor vid ärendets behandling genom att växelvis hala ned och hissa upp den »Union Jack», som markerade hans plats vid kongressbordet och som han sedan medförde hem som ett minne av denna för brittisk skidloppning historiska dag i den norska huvudstaden.

Året efter, 1931, gick den första internationella utförstävlingen i FIS:s egen regi. Tävlingsplats var Mürren, arrangör Ski Club of Great Britain, ansvarig ledare Arnold Lunn. Naturligtvis.

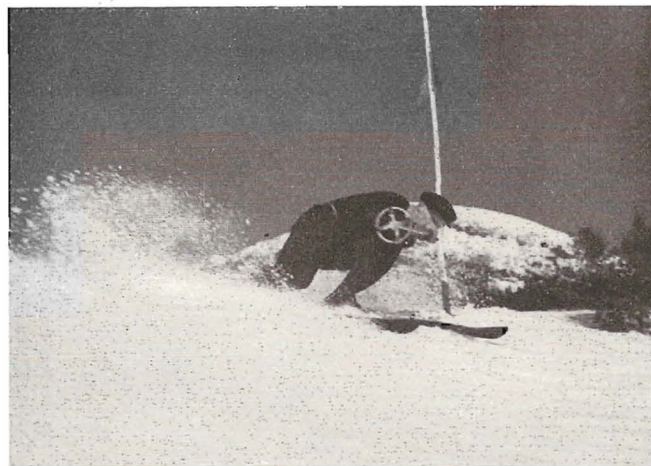
Under tiden hade utförsåkning gripit omkring sig även i andra länder, framför allt i Schweiz, Österrike och Tyskland. Men det var britterna som gingo i täten. Tyskland instiftade sin första mästerskapstävling först 9 år efter det Kandaharklubben bildades och 12 år efter Englands första mästerskap. Schweizarna debuterade med mästerskapen 1934. Vad Österrike beträffar, så innehöll förbundets tävlingsprogram så sent som 1925 endast 3 utförsåkningsbetonade tävlingar mot 37 hopp- och 25 längdtävlingar. 10 år senare upptog samma förbunds kalender 778 skidtävlingar av olika slag, varav 464 utförstävlingar!

I Norge är det de norska backhoppare, vilka drogo söderut för att tävla i Mellaneuropa, som kunna ta åt sig äran av den moderna slalomsportens intåg i vårt västra grannland under åren 1930—1933. Främst i raden stå här Sigmund Ruud, Emil Petersen, Dagfinn Carlsen, Henning Tönsberg, Tunold Hansen och Jacob de Rytter Kielland. Var och en på sitt håll gjorde propaganda för den nya sporten med de stålkantade skidorna. 1931 blev Sigmund Ruud sensationellt 3:e man i Kandaharstörtloppet, och 2 år senare hölls den första internationella slalomtävlingen i Norge (Kongsberg). Detta blev signalen till utförsåkningens norska renässans. Norges skidförbund ställde sig dock — som redan antytts — oförstående, och slalomspionjärerna måste bilda ett eget förbund — Slalåmklubben — som ej var ansluten till Norges skidförbund. Det dröjde lyckligtvis inte länge förrän skidförbundet kom på bättre tankar och inrangerade utförsåkningssporten inom sin egen intressesfär, och 1937 var Norge moget för den första mästerskapstävlingen i störtlopp och slalom. Tre år tidi-

General Ivar Holmquist på besök vid Svenska Skidförbundets träningskurs 1939 för utförsåkare i Riksgränsen. Från vänster general Holmquist, Sigge Bergman, Hans Hansson, Sixten Isberg, May Nilsson. Därunder May Nilsson, Sveriges främsta kvinnliga internationella skidstjärna, som besegrat de flesta alpina specialister.

Närmast ovan: Hans Hansson, Sveriges hittills framgångsrikaste tävlingsåkare i slalom och störtlopp. Till höger svenska flaggan i topp efter svensk slaloms internationella genombrott i Galdhøpiggen i Norge påsken 1938.

gare debuterade »Galdhöpiggrennet», som för norsk utförsåkningssport blev och alltjämt är av samma betydelse som »Årebragden» för Sverige.

Vintern 1935 sändes den första norska slalomtruppen till tävlingar i Mellan-europa. Själv hade jag som ensam svensk sällskap med norrmännen under FIS-tävlingarna i Mürren. Jag minns den oerhörda uppmärksamhet de norska framgångarna väckte i den alpina världen. Birger och Sigmund Ruud, Randmod Sörensen, Per Fossum och Alf Konningen skaffade sig den allra största respekt var de foro fram. När radion på kvällarna berättade om norska segrar i störtlopp och slalom, så ville dock ingen tro det. »Längdlöparfolket från Norden? Nej, det kan omöjligt vara konkurrens för oss alpina specialister», hette det. Men de norska triumferna voro ingen dikt. Kulmen nåddes 1936, då Birger Ruud och Laila Schou-Nilsen vunno det olympiska störtloppet i Garmisch-Partenkirchen.

Einar Bergsland har största andelen i den norska slalomsportens organisation och utveckling på senare år. Alltjämt står han som sportens »pappa» i Norge.

I Sverige föregicks vår moderna slalom av utförsåkningssport i olika former. Sålunda berättas bl. a. från 1883 års skolungdomstävlingar i Sundsvall, att de endast omfattade backlöpning i ren terräng och att de yngsta deltagarna under nedfarten skulle göra en högersväng kring en uppsatt stör, och från en annan tävling på samma ort heter det, att »gossarnas skidlöpning bestod nästan uteslutande av backlöpning, varvid släpades på staven, så att snön revs upp av trissan och stod som en väldig kometsvans efter löparen.»

Skidfrämjandet kan ta åt sig äran av att först ha upptagit utbildning i utförsåkning på sitt program. Adolf Heijkenskjöld, föreningens grundare och förste ordförande 1892—1901, tränade ungdomen i backåkning mellan uppsatta stavar och praktiserade både den s. k. snöplögen och stämsvängen.

Den första lärarkursen i skidåkning hölls i Filipstad 1914, men först fr. o. m. 1921 ägnades ökad uppmärksamhet åt den s. k. teknikåkningen. Carl Nordenson

Mathias Zdarsky i sin slalombana («Torlauf») den 19 mars 1905. Zdarsky har just börjat svänga in mot port nr 80.

och Victor von Feilitzen besökte vid samma tid Tysklands högskola för fysisk fostran, medförde en mängd skidlitteratur hem och fingo bl. a. se torrövningar på skidor, vilka syftade till ett rationellt inlärande av utförsåkningens teknik.

Den 9 februari 1920 måste också räddas från glömskan, ty då arrangerades för första gången störtloppet från Åreskutans topp till Åregården, eller »Årebragden», som namnet blev efter en utlyst pristävlan. På grund av miserabelt väder måste dock premiären i sista ögonblicket inställas, men »Årebragden» betecknar ett stort steg framåt i den svenska utförsåkningssportens historia.

Året 1924 är också ett historiskt datum. På initiativ av gymnastikdirektören Ingrid Holm och under kaptenen Gunnar Dyhléns ledning hölls den första skidkursen i Sverige i modern skidteknik, och samma vinter fick dåvarande översten Georg Bilgeri räkna in sin första svenska elev, gymnastikdirektören Elsa Wistrand. Ingrid Holm vistades för skidstudier i Schweiz och Österrike 1925 och tog sitt andra initiativ genom att ordna med ett Sverigebesök för Bilgeri. Detta ägde rum på förvintern 1927 vid Skidfrämjandets kurser i Sollefteå och Rämshyttan. Här fungerade som ledare Gunnar Dyhlén, Gösta Hemberg och Helge Lindau. Intresset för Bilgeris metoder spred sig. Man kunde hos många märka en formlig Bilgerifluga. Hans system anslöt sig i stort till det tidigare vid skidkurser i Sverige använda, men med strängare fordran på själva pedagogiken. Sedan Gunnar Dyhlén år 1926 deltagit i en kurs hos Hannes Schneider och C. J. Luther i Oberwiesenthal och därefter närmare lärt känna Bilgeri i Sverige, ansåg han sig kunna skriva, att »vi i Sverige äro ej efter vår tid.»

Skidfrämjandets kursverksamhet svällde ut allt mer. Intresset för »teknik» ökade med rask fart. Någon slalomåkning i egentlig bemärkelse spårar man dock ej förrän 1930, då den första slalombanan röjdes på Storlienhöjden i närvaro av Ivar Holmquist, C. G. D. Hamilton, Gunnar Dyhlén och Olle Rimfors.

I mars samma år — strax efter FIS-kongressen i Oslo — fick Storlien besök av Lunn och Amstutz. Lunn prickade därvid en slalombana i den s. k. »Möllers backe» och Amstutz åkte den. »Några timmar senare», berättar Lunn, »drog mig Hamilton till hotellfönstret. I en brant backe mitt emot var en grupp entusiaster som bäst i färd med att öva vad Amstutz och jag nyss demonstrerat. Hamilton sade:

— Där ser du hur snabbt slalomgiften sprider sig, när det en gång börjat infektera det skandinaviska blodet.»

Sveriges första stora internationella slalomtävling gick i halv snöstorm i Storlien i mars 1935. Samtidigt gjorde Sven Jerring sitt första direktreferat från ett slalomevenemang. På bilden har Olle Rimfors fått låna mikrofonen.

Jag tror inte, att Svenska Skidförbundet gjorde sin entré på den svenska slalomarenan förrän den 4 februari 1931, då förbundets verkställande utskott vid sitt sammanträde beslöt att ej lämna sanktion åt Magnus Hansson för start vid FIS-tävlingarna i Mürren, emedan Hansson, i egenskap av sportkamrer i Åre, ej kunde anses som ren amatör. I stället fick Hansson en rekommendation av förbundet för sin resa.

Denna Magnus Hanssons färd till Mürren var den första tävlingsresan till utlandet av en svensk utförsåkare. Hansson tilltröddes säkert av många svenska experter stora chanser att göra sig gällande i Mürren. Han deltog utom tävlan och lät i snötjockan förleda sig till att rida på stavarna, vilket för Lunn och hans anhängare ansågs lika vedervärdigt som om en längdlöpare hängde efter en bil.

Omedelbart efter Hanssons hemkomst till Åre ordnade denne tillsammans med kaptenen S. R. Winström den första slalomtävlingen i Åre, varvid man använde de flaggor med metallfjäder i nedre ändan, som Hansson införskaffat i Mürren. Winström, som var sportintendent i Åre, propagerade i tal och skrift — och ej minst genom sina efter dåtida förhållanden djärva åkningar — för slalomsporten. Han korresponderade med bl. a. Lunn och Amstutz, skaffade upp de engelska reglerna, ja, umgicks vid denna tidpunkt t. o. m. med planer på att bilda en svensk avdelning av Ski Club of Great Britain! Men trodde nämligen, att Svenska Skidförbundet inte ville stödja slalomsporten alls. Planerna runno emellertid ut i sanden

Från året 1931 härstammar också den av Gunnar Dyhlén inspelade filmen »Tre män på skidor», i vilken en slalomtävling förekommer, där Olle Rimfors och Folke Thörn agera med bravur.

I december 1932 beslöt Skidförbundet att på svenska språket utge FIS tävlingsreglemente och att vid tävlingar i slalom i Sverige de internationella bestämmelserna skulle tillämpas. Året därpå hände en stor sak: Skidförbundet sände en deltagare till FIS-tävlingarna i utförsåkning i Innsbruck. Harald Hedjerson förde de svenska färgerna den gången. Hans insats blev knappast lysande. Hedjerson blev nr 45 bland 68 deltagare. »Han blev slagen endast av två damer, vilket måste betraktas som bra,» skrev general Holmquist i sin berättelse. Hedjersons alpresa resulterade ej i några synbara åtgärder från Skidförbundets sida gentemot den svenska slalomsporten.

Tioårsperioden 1924—1934 bedrev Skidfrämjandet en synnerligen intensiv kursverksamhet. Skidtekniken blev inte bara en modesak, den blev till en populär och nyttig beståndsdel i allmänhetens skidåkning. Den svenska skidkunnigheten noterade ett enastående uppsving. Teknikbackar uppsöktes överallt, där terrängen lutade och snö fanns. Ung och gammal övade sig att svänga. Snöplog, stämsväng, telemark och kristiania hade en gyllene tid.

Men utförsåkningen som verklig tävlingssport sov ännu sin Törnrosasömn.

Året 1934 betecknar en milstolpe i slalomsportens historia i Sverige, i och med att Olle Rimfors och författaren av dessa rader under ett par månaders tid studerade den alpina skidtekniken i Mellaneuropa och sedan förde med sig hem, dels

ett fast grepp om den rationella alpina utförsåkningskonsten som sådan, dels den egentliga tävlingssporten.

Idén till denna resa föddes vid jultiden 1933. Jag hade i två års tid tjänstgjort som färdledare i Storlien och därunder funnit att skidsporten efter de första årens teknikhausse hotade att stanna i sin utveckling. Något nytt måste in, annars tröttnade allmänheten. Min plan och samtidigt mitt förslag att ta Olle Rimfors med — han var då mest i ropet som skidkursledare — möttes genast med största intresse av Skidfrämjandets ordförande, och med hans välsignelse startades i början av januari den färd, som kom att bli upptakten till utförsåkningssportens renässans i Sverige. Hannes Schneider i S:t Anton am Arlberg i Tyrolen blev vår lärare. Han var då det stora namnet i Mellaneuropa och kan, sedan han nu flyttat sina bopålar till Amerika, inrangeras bland de allra största pionjärerna för modern utförsåkning. Förutom S:t Anton besökte vi Davos och S:t Moritz, tränade intensivt, uppslukade allt av intresse, skrevo utförlig dagbok och tävlade med växlande framgång på alla platserna. Skidförbundet lät oss representera vid FIS-tävlingarna i S:t Moritz. Våra insatser där hörde till de blygsammare. Konkurrensen var mördande. Ännu hade vi ej tekniken i kroppen, ej styrkan i benen, ej rutin nog att falla tillbaka på.

Efter hemkomsten till Sverige sattes arbetet för den nya teknikens inlärande och tävlingssportens utbredande i gång på allvar. Redan i februari 1934 hölls den första slalomtävlingen med allmänt deltagande i Östersund, där dock varken Rimfors eller jag hade någon del. Men den 3 maj gav Skidförbundet licens åt den första internationella utförstävlingen i Sverige, som gick den 21 maj i Riksgränsen i närvaro av Skidfrämjandets ordförande. Tävlingen arrangerades av mig och omfattade störtlopp och slalom. Själv deltog jag utom tävlan och gav bevis för den moderna teknikens styrka genom att överlägset besegra dagens vinnare.

I januari 1935 ordnade Olle Rimfors — skaparen och uppbyggaren av den jämtländska slalomporten, vårt lands i särklass ledande — sin egen första slalomtävling på Frösön, och samma vinter vistades jag ånyo nästan hela säsongen i Alperna, för att förkovra mig och hämta nya lärdomar.

Slalomporten sköt fart med tempot hos en utförsåkare. I oktober 1934 gävo Rimfors och jag ut en populärskildring av vår första resa — »På skidor i Alperna» — och i november ett år senare utgav Skidfrämjandet den första boken i Sverige om modern utförsåkningsteknik, tävlingsformerna slalom och störtlopp, tävlingsregler m. m. Även här voro författarna Rimfors—Bergman.

På senvintern 1934 diskuterade jag med general Holmquist min plan att i Skidfrämjandets namn starta en skidskola efter mönster av Hannes Schneiders världsberömda i S:t Anton. General Holmquist omfattade min tanke med känd framsynthet. Skolan blev verklighet, slog upp sina portar på allvar 1935 och kunde under mina två år som ledare och lärare räkna in tusentals nya anhängare av slalom och störtlopp.

Nästa steg blev bildandet på nyåret 1935 av Skidfrämjandets Slalomklubb, avsedd att bli en sorts motsvarighet till Kandahar Sci Club. Den debuterade

den 24—25 mars med den första internationella utförstävlingen i Storlien, där ett 100-tal deltagare, däribland 20 norrmän, ställde upp. Tävlingen blev en strålande succés med svenska segrar. Sven Jerring gjorde sitt första slalomreportage i radio, och pressen skrev med stora bokstäver om »Storliens största dag hittills»

Vid Skidförbundets årsmöte 1935 motionerade Jämtland—Härjedalen om att få instifta distriktsmästerskap i slalom, men årsmötet ansåg ännu frågan vara för tidigt väckt och avlog motionen. Ett år senare — den 20 augusti 1936 — beslöt Svenska Skidförbundets styrelse föreslå årsmötet att instifta svenskt mästerskap och distriktsmästerskap i slalom för damer och herrar. Beslutet var enhälligt. En kommitté, bestående av general Holmquist, Gunnar Dyhlén, Sven Nissing och mig tillsattes för att överarbeta ett förslag till tävlingsregler. Vid styrelsemötet den 26 november godkändes kommitténs regelförslag, och dagen därpå beslöt årsmötet enhälligt bifalla styrelsens förslag om SM och DM i slalom. General Holmquist, vår förstående vän, talade sig varm för saken. Slalomsporten hade segrat även i Sverige.

Jag vill gärna nämna den tävling, som betydde så mycket i vårt arbete för att övertyga alla tvivlare — ty sådana funnos i massor — om den moderna skidteknikens överlägsenhet. Åre Slalomklubb inbjöd mig 1935 till »Årebragden». Jag vägrade att starta, om ej de internationella reglerna följdes, d. v. s. all stavridning och stavbromsning förbjöds. Efter en viss tvekan accepterade arrangörerna. Jag hann aldrig träna banan mer än en gång, och då åkte jag fel väg. Men tävlingen vann jag ändå på tiden 5,57,1 min. Gamla rekordet pressades med en minut. Året därpå vann jag på 5,21,2 min. »Min» teknik stod sig mot attackerna. Och tidningspressen, denna viktiga medhjälpare i en reklamkampanj, började skriva på allvar om den moderna stilen.

Vintern 1936 var den olympiska vintern i Garmisch-Partenkirchen. Det kom som en sensation för mig, när jag fick veta Skidförbundets beslut att sända även utförsåkare till Tyskland. Jag tog hand om de olympiska aspiranterna under en månadslång träningskurs i Riksgränsen på senvintern 1935 och blev sedan ledare för truppen till Garmisch-Partenkirchen. Naturligt nog uteblevo framgångarna. Ännu var sporten alltför ung hos oss. Men lärdomarna i den olympiska skidbyn voro många. De omsattes sedan på alla tänkbara sätt här hemma.

Vi äro inne i modern tid. Händelserna på den svenska slalomfronten avlöste varandra raskt. Sporten växte sig allt starkare. Aktiviteten var sjudande. 1937 gick den första mästerskapstävlingen i Östersund. Den blev en klar framgång. Samma år höll Jämtland sitt första DM. 1938 reste åter en svensk trupp utomlands. Jag ledde då Hans Hansson, Sven Selånger, May Nilsson och ytterligare ett par Årepojkar till Galdhöpiggen i Norge. Det blev svensk tävlingslaloms genombrott internationellt sett. Hans Hansson — vår största tävlingsstjärna hittills — vann allt som kunde vinnas, och Selånger blev 3:e man i protokollet. »Något av det bedrövligaste som hänt i vår skidsport», skrev norska pressen. Framgångarna för de våra fortsatte. 1939 vann Hansson åter slalom i Galdhö-

Utförsåkning kräver djärvhet, styrka, balans och skidskicklighet. För åskådaren vacker och fängslande; för utövaren spännande, förtrolande.

piggen, och May Nilsson kom främst bland damerna. Tidigare på vintern hade dessa våra främsta slalomambassadörer noterat sina största framgångar i den internationella vintersportveckan i Garmisch-Partenkirchen, Hansson genom att vinna den kombinerade störtlopps- och slalomtävlingen och May Nilsson genom att komma 3:e i prislstan. Dessa svenska insatser gävo genljud i Mellaneuropa. Sverige var att räkna med bland Alpernas främsta även i utförsåkning på skidor.

Sedan dess ha de våra representerat utomlands vid ett flertal stortävlingar, oftast med vackra framgångar, men ibland också med blygsammare insatser. Det är tävlingsidrottens natur. Segrar och nederlag växla. I dag mig, i morgon dig. De svenska slalombackarna ha likaledes på de senare åren gästats av en hel del av världens främsta specialister. Den svenska publiken har fått stifta nära bekantskap med skidtekniken när den står på höjden. Överallt där våra slalomfarare visat sin konst har publikframgången kunnat noteras, mest kanske för att de egna åkarna oftast lyckats triumfera över sina utländska motståndare, men även för att slalomporten som sådan fångat åskådarnas öga som en vacker och spännande tävlingsform.

I den dag som är ingår utförsåkningssporten som en integrerande del i svensk skididrott. Sportens utövare ha med sina egna skidors hjälp visat, att »deras» sport har rätt att existera vid sidan av de nordiska, »klassiska» grenarna, längdloppningen och backhoppningen. Tack vare Skidfrämjandet och Skidförbundet har slalomporten fått en fast murad grund i Sverige. De båda mäktiga skidorganisationerna med sina kraftfulla, energiska och framsynta ledare i spetsen, general Ivar Holmquist och fabrikör Sixtus Janson, äro en borgen för, att slalomsporens vänner i framtiden inte skola ställas off side. Utförsåkningens och den moderna skidutbildningens trägna arbetare ute i landet, av vilka endast ett fåtal kunnat omnämnas i denna berättelse, utgöra också en garanti för att vår skididrotts yngsta telning skall tillväxa i visdom och styrka.

Vi, som lärt känna utförsåkning på skidor, vi veta, att den verkar befruktande på all skididrott, ty där ingår åkningen utför som en viktig del, vilken länge varit vår skididrotts svagaste punkt.

Den som en gång givit sig utförsåkning i våld fångas av den för all framtid. Att få susa utför backar och branter när vinden viner om öronen och den mjuka snön sprutar högt i skyn och samtidigt känna att man är ett med sina trogna skidor — det är lycka! Den sällsamma känsla, som då genomströmmar kroppen, den som får blodet att pulsera i livligare rytm, den inger oss också kärlek till de vita sluttningarna, kärlek till vårt eget land med dess vackra vintrar. Därför tro vi på utförsåkningssportens framtid i Sverige.

